

Świętopietrze w przeszłości

Autor tekstu: **Mariusz Agnosiewicz**

Ś

świętopietrze po raz pierwszy ustanowił w 725 r. król anglosaski Ine za czasów papieża Grzegorza II (715-731). Król Wessexu wstąpił do jednego z rzymskich klasztorów. Podobno miał założyć w Rzymie *Schola Saxonum* i na jej utrzymanie wprowadzić w swoim państwie, świętopietrze. Tak przynajmniej czytamy w liście Leona III (795-816). Ten dobrowolny i dewocyjny zwyczaj przyczynił się do tego, że papież, począwszy od Grzegorza VII (1073-1085), zaczęli uważać **Anglię** za swoją lenniczkę. Zobowiązał dodatkowo senior swojego wasala do rozciągnięcia zasięgu lenna senioralnego poprzez eksport świętopietrza: „*Niema wątpliwości, i wy o tem wiecie, że Irlandia i wszystkie wyspy, które otrzymały wiarę, należą do Kościoła rzymskiego; jeżeli chcecie wkroczyć na te wyspę, żeby z niej wygnać występki, nakazać w niej przestrzeganie praw i zmusić do płacenia świętopietrza od każdego domu, przyznajemy wam ją z przyjemnością*” (Hadrian IV do Henryka II, *Historja powszechna religij*). Otwarty konflikt, który wybuchł na tym tle w drugiej połowie XII w. doprowadził do tego, że król angielski, Jan bez Ziemi, musiał się ukorzyć przed papieżem i wydać dokument potwierdzający, że Anglia jest faktycznym lennikiem papieża (1213). Na XIII soborze, w Lugdanie, wysłannicy angielscy skarżyli się Innocentemu IV: „*Wyciągacie przez Włocha więcej niż 60.000 marek z królestwa angielskiego; przysłaliście nam w ostatnich czasach legata, który nadał wszystkie beneficja Włochom. Wydziera od wszystkich zakonników nadmierne opłaty i ekskomunikuje każdego, kto się skarży na te dokuczliwości*” (*Historja...*). Papież nie odpowiedział. Wolter komentując w XVIII w. ten fakt pisze: „*Mateusz Paryski podaje, że nuncjusz ściągał 50.000 funtów szterlingów w Agnlii. Patrząc na Anglików dzisiejszych, nie chciałoby się wierzyć, żeby ich przodkowie mogli być tak bezmyślnymi.*” (*Historja...*). Wpływy Kościoła w Anglii zaczęły słabnąć dopiero w XIV w. Tak zakończyła się dla Anglii dobrowolna opłata dewocyjna dla papieża. Dla kościoła przypadek angielski stanowił wspaniały precedens, który przemienił się następnie w zwyczaj, który stosowano w relacjach z innymi państwami: **dobrowolna opłata dewocyjna doprowadzała do faktycznego poddania lennego danego państwa**. Wyglądało to dość schematycznie.

Tak też było w przypadku **Szwecji**. Około 1152 r. papieski legat Mikołaj wynegocjował od Szwecji dobrowolną opłatę świętopietrza. Pisał, że jest ona „*na dowód oddania*”, jednak „*z pewnością nie na nasz użytek ale raczej ścągamy go dla zbawienia waszych dusz, gdyż chcemy abyście zostali objęci opieką św. Piotra w zamian za dowody waszej dewocji...*”. Była to więc wyraźnie opłata dewocyjna, jednak parę lat później ten sam legat, już jako papież Hadrian IV, oświecił Szwedów: „*umiłowani synowie etc. już bez wątpienia Twoja miłość wie, że królestwo Gotów od momentu, kiedy poznano w nim imię Chrystusa zostało poddane władzy Księcia Apostołów i jego następców, a Goci swoje berła bogobojnie poddają pod stopy św. Piotra, któremu odtąd co roku płacą trybut. Pouczamy tedy waszą miłość i przypominamy, byś bez zwłoki przysłał to, co świętej i powszechnej Matce słusznie się należy...*” !

Tak stało się i w **Polsce** Do połowy XIII wieku brak śladów poddania władzy „Księcia Apostołów”, występuje natomiast opłata świętopietrza, natomiast w 1253 pisze papież: „*następcy (książąt Polskich) odkąd poznali wiarę chrześcijańską poddani byli Stolicy Apostolskiej...*”. Obciążenia Polski były bardzo znaczne. Tylko za panowania Zygmunta Augusta (24 lata) do Rzymu nadeszło z Polski i Litwy około **2 tys. wozów ze złotem i srebrnymi monetami** (czyli, że średnio co 4-5 dni wyjeżdżał z Rzeczypospolitej do Państwa Kościelnego wóz pełen kosztowności).

Polska chyba najdłużej płaciła świętopietrze jako opłatę dewocyjną, do pierwszej połowy XIII wieku bowiem wszyscy, którzy swą wdzięczność Rzymowi za światło wiary wyrażali denarem św. Piotra zostali przezeń wepchnięci do lenn papieskich. Oprócz wymienionych powyżej podobnie uczyniono z **Sardinią, Węgrami i Korsyką**.

Według danych opracowanych przez historyków amerykańskich i brytyjskich na podstawie archiwów watykańskich papieństwo otrzymywało w wieku XVI w formie świętopietrza i innych świadczeń zagranicznych około 2 mld dolarów rocznie w złocie. Gdyby przeliczyć to na dzisiejsze dolary — według wartości waluty USA z 1986 roku — Rzym okresu renesansu otrzymywał z zagranicy co roku około 25 mld dolarów, i to przez wiele dziesięcioleci.

Świętopietrze płacone było w większości do czasów Reformacji. Ustanowiona opłata świętopietrza na nowo w roku 1870 miała ze starą wspólna tylko nazwę. Leon XIII zbierał rocznie około dwa miliony, Pius IX zyskiwał znacznie więcej, jednak to nie była ta instytucja co występowała do czasów Odrodzenia. Dziś jest to opłata, która jest rodzajem kieszonkowego dla papieża. W 1999 r. oszacowano jej wysokość na 55 mln USD, co stanowi niewielki procent całego budżetu watykańskiego.

Mariusz Agnosiewicz

Założyciel, redaktor naczelny i publicysta Racjonalisty, założyciel i prezes Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów. Kontakt online ([GG](#), [Skype](#))

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 10-06-2002)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,457) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,457>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl